

LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET KULLANIM DURUMU VE İNTERNET YÖNELİK TUTUMLARI: DİYARBAKIR ÖRNEĞİ¹

Murat YALMAN*

Selahattin GÖNEN**

Bülent BAŞARAN***

ÖZ

Bu çalışmada, lise son sınıf öğrencilerinin internet kullanma durumları ile internet yönelik tutumlarının belirlenmesi ve demografik özelliklerin bunlar üzerindeki etkisinin araştırılması amaçlandı. Bu amaca ulaşmak için Luan, Fung, Nawawi ve Hong (2005) tarafından geliştirilen, üç alt bölümden oluşan bir ölçek kullanıldı. Bu ölçek Diyarbakır il merkezinde eğitim-öğretim faaliyeti sürdüren liselerde okuyan 423 (233 erkek, 190 kız) lise son sınıf öğrencisine uygulandı. Elde edilen verilerin analizinden; internet kullanma konusunda deneyimli olan öğrencilerin internete yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görüldü. Çalışmaya katılan hem kız hem de erkek öğrencilerin interneti “Seyrek” düzeyde kullandıkları ve cinsiyet temelinde internet tutumlarında anlamlı fark olmadığı belirlendi. Öğrencilerin % 76,6’sının daha önce ailelerine mesaj yollamadığı, % 69,7’sinin daha önce internetten ortamında yapılan tartışmalara hiç katılmadıkları, %

¹ Bu çalışma III. Uluslar arası eğitim ve araştırma kongresi (2011) 4-7 Mayıs 2011 KKTC’de bildiri olarak sunulmuştur.

* Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü, mumanenator@gmail.com

** Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi OFMA Bölümü Fizik Eğitimi Anabilim Dalı, sgonen@dicle.edu.tr

*** Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü, bbasaran@gmail.com

42,3'ünün internet üzerinden hiç gazete ve dergi okumadıkları belirlendi. Öğrencilerin % 54,4'ü internetin tek başına öğrenilebilecek bir konu olmadığını düşünürken, % 75,7'si internet konusunda tam bir bilgiye sahip olmasalar bile interneti kullanmaktan tereddüt etmeyeceklerini ifade ettikleri görüldü.

Anahtar Kelimeler: İnternet, Tutum, Demografik Özellikler, Cinsiyet

HIGH SCHOOL SENIOR STUDENTS' USE OF INTERNET TECHNOLOGIES AND THEIR ATTITUDES TOWARDS THE INTERNET

ABSTRACT

The present study aimed at determining high school senior students' use of the Internet as well as their attitudes towards the Internet and investigating the influence of their demographic characteristics on their internet use and on their attitudes towards the internet. For this purpose, a scale including three sub-dimensions developed by Luan, Fung, Nawawi and Hong (2005) was used. The scale was applied to 423 senior students (233 male and 190 female) from high schools in the central town of the city of Diyarbakir. The analysis of the data collected revealed that students experienced in Internet use had more positive attitudes towards the Internet. It was also found out that both female and male students participating in the study 'rarely' used the Internet and that there was no significant difference in their Internet attitudes with respect to their gender. It was also revealed that of all the students, 76,6% of them did not send any messages to their parents previously; that 69,7% of them did not ever participate in discussions in the Internet environment; and that 42,3% of them never read any newspapers or magazines via the Internet. Lastly, it was seen that among the participants, 54,4% of them thought they could themselves learn how to use the Internet while 75,7%

of them stated they would never hesitate to use the Internet despite their lack of knowledge about Internet use.

Key Word: internet, attitude, demographic characteristics, gender

1. GİRİŞ

Günümüz toplumunda insanların bilgiye ulaşımı, bilgiyi işleme ve sunma durumunu kolaylaştırmada yardımcı olan bilgisayar ve internet çok amaçlı olarak her yerde ve düzeyde özellikle eğitim açısından hızla yaygınlaşmakla beraber sunduğu olanaklarla da vazgeçilemez bir teknoloji haline gelmiş, gerek okul içinde gerekse de okul dışında öğrenci ve öğretmenlerin bilgiye ulaşmada yararlandığı başlıca kaynak olmuştur (Gökçearslan ve Seferoğlu, 2005; Yalman ve Kutluca, 2013). İnternet ve bu teknolojinin kullanımının artmasıyla dünya üzerinde bulunan bütün bilgisayarlar model ve marka farkı olmaksızın istenilen her yerden iletişim, haberleşme ve eğitim için bu ağı kullanabilmektedirler (Yalın, 2004). Bilgiyi taşımada, saklamada bir çok yenilikleri içinde barındıran bu teknolojiyle yapılması uzun zahmetli bir o kadar zor olabilecek işler kolaylıkla yapılabilmektedir. Bu şekilde bireylerin evde oturup bilgiyi, iletişimi, ticareti ve eğitim hizmetlerine erişim olanağı daha kolay ve zahmetsiz bir ortam haline gelmiştir. Teknolojiyi eğitim aracı olarak kullanarak hazırlanan zenginleştirilmiş öğretim materyalleri, eğitim kurumlarında giderek yaygınlaşarak günümüzde eğitim bir parçası, hatta tercih sebebi olarak kabul görmektedir (Keşan ve Kaya, 2007). Teknolojiyi eğitim aracı olarak kullanan öğrencilerin yaratıcılığının ve araştırma becerilerinin yanında problem çözme yeteneklerinin de geliştiği görülmektedir (Greenhow & Robelia, 2009; Ersoy ve Türkan, 2009; Lazakidou & Retails, 2010).

Hala eski ve kalıplaşmış kurallara bağlı olarak eğitim veren kurumlar, internet teknolojileri konusunda hala ön yargılı olsalar bile yaygınlaşmasını önleyememişlerdir. İnsan hayatında kullanılan her yardımcı makinenin bir kusuru olduğu gibi bilgisayar ve internetinde kullanımdan kaynaklanan eksikleri olabilir. Buna rağmen bilgisayar ve internetin öğretim geliştirme ve planlama için potansiyeli küçümsenemez (Moddox, ve Ark., 1997; Yalman ve Ark., 2013). Önemli olan kusurlarını açığa çıkarmak yerine faydalarını ön plana çıkararak teknolojinin bu nimetinden yeteri kadar faydalanabilmektir. Bütün bilgisayarlar araçtır ve herhangi biri bu araçtan hoşlanmadığı için kötü veya gereksiz olarak ifade edemez. Burada önemli olan anlayış, eğitim kurumlarındaki yaklaşım ve motivasyondur (Provenzo, ve Ark., 1999; Baştürk ve Işıkoğlu, 2007). Burada eğitim kurumlarının amacı öğrenim verdikleri konularda öğrencilerini yaşam boyu öğrenmeye teşvik etmektir. Bu amacı gerçekleştirebilmenin yolu da internet tabanlı öğrenmeyi ve araştırmayı teşvik etmektir (Numanoğlu ve Bayır, 2012; Yalman, 2013).

İnternetin, güncel hayatta kişilere her konuda anında hizmet verecek konuma gelmesi eğitimde kullanma olgusunu daha da geliştirmiştir. Bu yönüyle internet, eğitimcilerin vazgeçilmezi konumundaki yerini almak üzeredir. İnternet ve bilgisayarın eğitim kurumlarında kullanımının sağlanabilmesi, burada öğrenim gören öğrencilerin bu konuya yaklaşımlarının bilinmesini zorunlu hale getirmektedir. Birçok öğrencinin internet ve web kullanma düzeyleri, geçmiş yıllarda okullarda almış oldukları eğitimle ve konuya yaklaşımlarıyla doğru orantılı olduğu ifade edilmektedir (Daugherty & Funke 1998). Kişinin, bilgisayara duyduğu güven ve bilgisayar konusundaki yeteneği internet kullanma durumunu ve internete yönelik tutumunu da önemli ölçüde etkilemektedir (Yalman, 2013). Bireyin bilgisayar ve internet kullanma konusundaki teorik bilgisi tek başına yeterli

değildir, bireyin bu bilgilerini pratik yaparak pekiştirmesi açısından önemlidir. Genel olarak bilgisayar ve internetin yaygınlaşması eğitimde teknolojinin kabul görmesine olanak vermiştir. Eğitim gören bireylerin bilgisayar konusundaki yaklaşımları gelecekte internet’i rahat ve sorunsuz kullanmalarını da sağlayacaktır. Bilgisayar ve internet kullanmanın belli bir maliyete sahip olması, sosyal ve ekonomik koşulları iyi olan ailelere avantaj sağlamıştır. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan insanların bu olanaklardan yoksun kalmaması için bilgisayar ve internetin eğitim kuruluşlarında yaygınlaştırılması gerekmektedir. Eğitim kurumlarında oluşturulacak iyi bir bilgisayar ve internet altyapısı, bu kurumlarda öğrenim gören öğrencilere daha küçük yaşlarda bilgisayar ve internetle tanışma olanağı sağlayacaktır. Bu şekilde, belli yaş ve konuma gelen öğrencinin bilgisayara sadece bir araç olarak bakması önlenemez ve bilgisayarı yardımcı bir unsur olarak görmesi sağlanacaktır. Bilgisayar ve internet kullanıcılarının, bu konudaki kolaylığı algılaması ve kendilerine faydalı bulması, istenilen amaç doğrultusunda teknolojinin hızla gelişmesine neden oluşturmaktadır.

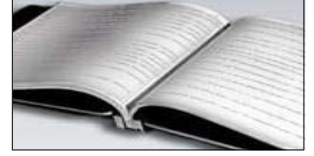
Bilgisayar ve internetin her geçen gün insan hayatındaki yerinin ve öneminin arttığı günümüzde, lise düzeyinde öğrenimlerine devam eden öğrencilerin bu konudaki bilgi seviyelerinin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır.

1.1. Sınırlılıklar

Çalışma, 2010-2011 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, Diyarbakır il merkezinde, Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınabilen 8 lisede, rast gele seçilen sınıflarda öğrenim görmekte olan 423 öğrenci ile sınırlıdır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada, lise son sınıf öğrencilerinin internet kullanma durumları ile internete yönelik tutumlarının belirlenmesi ve demografik özelliklerin bunlar

üzerindeki etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

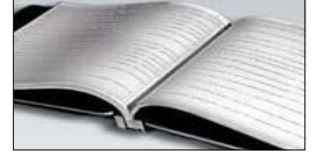
1. Öğrencilerin internete yönelik tutum puanları arasında cinsiyet temelinde anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Öğrencilerin internet kullanma sıklıklarının tutum puanlarına etkisi var mıdır?
3. Öğrencilerin seçtikleri alan ile internet tutum puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. YÖNTEM

Bu çalışmada, Diyarbakır il merkezinde bulunan liselerde öğrenim gören, lise son sınıf öğrencilerinin internet kullanma durumları ile internete yönelik tutumları ve demografik özelliklerin bunlar üzerindeki etkileri anket yöntemi kullanılarak belirlenmeye çalışıldı. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket, 11 şubede bulunan 485 lise son sınıf öğrencisine uygulandı. Uygulanan anketlerden (eksik ve yanlış doldurma gibi hatalardan dolayı) sadece 423 tane anket değerlendirme kapsamına alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, öğrencilerin internete yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik olarak, Luan, Fung, Nawawi ve Hong (2005) tarafından geliştirilen 3 kısımlı bir anket formu kullanılmıştır. Öğretmen adayları için geliştirilen bu form alan uzmanları tarafından Türkçeye çevrilmiş ve öğrenim görmekte olan lise son sınıf öğrencilerine uygulanacak şekilde düzenlenmiştir. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunun birinci kısmında katılımcıların kişisel bilgileri ve internet konusundaki bilgi düzeyleri, ikinci kısmında internet kullanma süreleri ve interneti hangi amaçla kullandıklarına ilişkin bilgiler, üçüncü kısmında ise internete

yönelik tutumlarına ait maddeler yer almaktadır. Ölçeğin ikinci kısmı için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,807, üçüncü kısmı için ise 0.668 olarak bulundu.

2.1. Verilerin Analizi

Lise son sınıf öğrencileri tarafından cevaplanan anket verilerinin analizinde SPSS. 15.0 paket programı kullanıldı. Elde edilen verileri betimlemek için yüzde (%) ve frekans (f) teknikleri kullanıldı. Yapılan istatistiklerde $p < .05$ anlamlılık düzeyi esas alındı. Veri toplama aracının orijinal formunda yer alan “İnternet Kullanım Sıklığı” için; Çok sık (Günde ortalama 3 saatten fazla) “5”, Sıklıkla (Günde ortalama 1 ile 3 saat arası) “4”, Bazen (Günde ortalama 15 dakika ile 1 saat arası) “3”, Seyrek (Günde ortalama 15 dakika) “2”, Hiç “1” şeklinde puanlandırıldı. Ankette “İnternet’e Yönelik Tutum” için “Kesinlikle Katılmıyorum “1”, “Katılmıyorum “2”, “Emin değilim “3”, “Katılıyorum “4”, “Kesinlikle Katılıyorum “5” olarak puanlandırılmıştır. Tutum puanlarına ait aritmetik ortalamalar yorumlanırken, 1.00-1.80 arasındaki ortalama değerler “Kesinlikle Katılmıyorum”, 1.81-2.60 arasındaki değerler “Katılmıyorum”, 2.61-3.40 arasındakiler “Emin değilim”, 3.41-4.20 arasındakiler “Katılıyorum”, ve 4.21-5.00 arasındakiler ise “Kesinlikle Katılıyorum” olarak kabul edildi. Ölçeğin bilgisayar ve internet kullanım sıklıkları ile ilgili bölümü 5’li derecelenmeli Likert tipi olduğundan dolayı kullanım sıklıklarına ait aritmetik ortalamaları yorumlamada, 1.00-1.80 arasındaki ortalama değerler “Hiç”, 1.81-2.60 arasındaki değerler “Seyrek (Günde 15 dakika)”, 2.61-3.40 arasındakiler “Bazen (Günde ortalama 15 dakika ile 1 saat arası)”, 3.41-4.20 arasındaki değerler “Sıklıkla (Günde ortalama 1 saat ile 3 saat arası)”, ve 4.21-5.00 arasındakiler ise “Çok sık (Günde ortalama 3 saatin üstünde)” olarak kabul edildi. Düzeylerin yer aldıkları bu aralıklar, seçeneklere verilen en

düşük değer olan 1 ile en yüksek değer olan 5 arasındaki seri genişliğinin düzey sayısına bölünmesiyle elde edilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde, çalışmanın verilerinin düzenlenmesinden ve istatistiksel analizinden elde edilen bulgular araştırma kapsamında ele alınan değişkenler için tablolar halinde verildi. Çalışma kapsamında yer alan öğrencilerin cinsiyetleri ve öğrenim gördükleri alanlarla ilgili bilgiler Tablo1 ve Tablo2’te verilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	f	%
Erkek	233	55
Kız	190	45

Tablo 1 incelendiğinde, ankete katılan 423 lise son sınıf öğrencisinin; 233’ü erkek (% 55), 190’ı kız (% 45) öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 2: Öğrencilerin alanlara göre frekans ve yüzde dağılımları

Okuduğu Bölüm	f	%
Türkçe Matematik	238	56,26
Matematik Fen	185	43,74

Tablo 2’de yer alan verilere göre, ankete katılan lise son sınıf öğrencilerden % 56.26’sı (238 öğrenci) Türkçe-Matematik alanında, % 43.74’ü (185 öğrenci) ise Matematik-Fen alanında öğrenimlerini sürdürmektedir. Araştırma kapsamında ele alınan öğrencilerin internet deneyimlerine ilişkin bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin öğrenim gördükleri alanlara göre internet deneyimleri

İnternet Deneyimi	Türkçe Matematik	Matematik Fen	f	%
Evet	185	150	335	79,20
Hayır	53	35	88	20,80

Çalışmaya katılan lise son sınıf öğrencilerden % 79,20’si (335) “internet tecrübeniz var mı?” sorusuna “Evet” cevabını verirken, %20,80’i (88) ise “Hayır” cevabını vermiştir. İnternet deneyimi olduğunu belirlenen öğrencilerin 185’i

Türkçe-Matematik alanında, 150'si ise Matematik-Fen alanında öğrenim görmektedir. İnternet konusunda deneyimi olmayan öğrencilerden 53'ü Türkçe-Matematik alanında öğrenim devam ederken 35'i Matematik-Fen alanlarında öğrenim görmektedir.

Tablo 4: Öğrencilerin internet deneyimlerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

İnternet Kullanım Süresi (Yıl)	f	%
Kullanmayan	66	15,60
1-3 yıl	199	47,04
4-6 yıl	120	28,36
7 yıl ve üstü	38	9

Çalışmaya katılan öğrencilerden, “Kaç yıldır internet kullanıcısısınız” sorusuna yanıt verenlerin %15.60'ı interneti kullanmadıkları % 47,04'ü bir ile üç yıl arasında, % 28,36'ı dört ile altı yıl arasında, % 9'u ise yedi yıl ve daha fazla sürede internet kullandıkları belirlenmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin haftalık internet kullanım sürelerine ilişkin yüzde ve frekans dağılımları

Haftalık İnternet Kullanım Süresi	f	%
Hiç	114	26.95
0 - 2 Saat	110	26.00
3 - 5 Saat	89	21.05
6 - 10 Saat	45	10.64
11 - 15 Saat	26	6.15
16 – 20 Saat	14	3.30
20 Saat'in üstü	25	5.91

Öğrenciler, “Haftada kaç saat internet kullanıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara göre; % 26,95'inin interneti hiç kullanmadıkları, % 26'sının 2 saate kadar, % 21,05'inin 3 ile 5 saat arasında, % 10,64'ünün 6 ile 10 saat arasında, % 6,15'inin 11 ile 15 saat arasında, % 3,30'unun 16 ile 20 saat arasında, % 5,91'inin ise 20 saatten fazla süre ile interneti kullandıkları görülmüştür.

Tablo 6: Evde internet bağlantısı olan öğrencilerin frekans ve yüzde dağılımları

Evde İnternet Bağlantısı Olan Öğrenci Dağılımı	f	%
Evet internet Bağlantım Var	138	32,62
Hayır internet Bağlantım Yok	285	67,38

Çalışmaya katılan öğrencilerden % 32,62'sinin (138 öğrenci) evinde internet bağlantısının olduğu % 67,38'inin (285 öğrenci) evinde internet bağlantısı olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin cinsiyete göre günlük internet kullanım sıklıklarına ait puan ortalamaları.

Cinsiyet	\bar{X}	f	%
Erkek	2,21	233	55
Kız	1,92	190	45

Erkek öğrencilerin ortalama internet kullanım sıklık puan ortalaması 2,21 iken kızların ortalama internet kullanım sıklık puan ortalaması 1,92 olduğu belirlenmiştir. Yöntem kısmında kabul edilen puanlama dikkate alındığında hem erkeklerin hem de kızların interneti seyrek düzeyde kullandıkları görülmektedir.

Tablo 8: Öğrencilerin cinsiyet temelinde internet'e yönelik ortalama tutum puanları

Cinsiyet	\bar{X}	f	%
Erkek	3,39	233	55
Kız	3,40	190	45

Lise son sınıf öğrencilerinin internet'e yönelik tutum puanlarının ortalaması cinsiyet temelinde incelendiğinde, erkek öğrencilerin ortalama puanı 3,39 iken kız öğrencilerin ortalama puanı 3,40 olduğu görülmektedir. Yöntem kısmında kabul edilen puanlama dikkate alındığında hem erkeklerin hem de kızların internete yönelik tutumları orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 9: Öğrencilerin öğrenim gördükleri alanlara göre internet'e yönelik ortalama tutum puanları

Öğrenim Görülen Alan	\bar{X}	f	%
Türkçe Matematik	3,40	238	56,26
Matematik Fen	3,38	185	43,74

Çalışmaya katılan lise son sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri alanlara göre internet tutum puanları, Türkçe-Matematik alanlarındaki öğrenciler için 3,40, Matematik-Fen alanlarındaki öğrenciler için 3,38 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 10: Öğrencilerin günlük internet kullanma sıklığının evlerinde internet bağlantısı olma durumu ile ilişkisi

Evinde İnternet Bağlantısı Var mı?	Günlük İnternet Kullanım Sıklık Puan Ortalaması
Evet	3,39
Hayır	1,90

Araştırmaya katılan öğrencilerden, evinde internet bağlantısı bulunanların internet kullanım sıklığı puan ortalaması 3,39 iken evinde internet bağlantısı olmayanların puan ortalamasının 1,90 olduğu görülmüştür. Bu sonuç evinde internet bağlantısı olanların günde ortalama 15 dakika ile 1 saat arasında, evinde internet bağlantısı olmayanlar ise günde ortalama 15 dakika internete bağlandıklarını göstermektedir.

Tablo11: Öğrencilerin internete yönelik tutumlarının evlerinde internet bağlantısı olma durumu ile ilişkisi

Evinde İnternet Bağlantısı var mı?	İnternet'e Yönelik Tutum Ortalama Puanı
Evet	3,43
Hayır	3,38

Evinde internet bağlantısı bulunan öğrencilerin internete yönelik tutum puanlarının aritmetik ortalaması 3,43 iken “Hayır evimde internet bağlantısı yok” diyenlerin tutum puanlarının aritmetik ortalaması 3,38 olarak belirlenmiştir. Evinde internet bağlantısı olan öğrencilerin internete yönelik tutumları “Katılıyorum” görüşüne karşılık gelirken, evinde internet bağlantısı olmayan öğrencilerin internete yönelik tutumları “Emin Değilim” düzeyine karşılık gelmektedir.

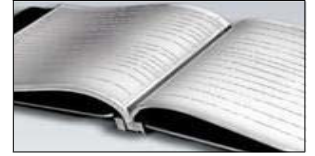

Lise son sınıf öğrencilerinin internet kullanma durumları ve internete yönelik tutumlarının ayrıntılı analizine ait bulgular Tablo 12 ve Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 12: Öğrencilerin internet kullanım sıklıklarına göre frekans ve yüzde dağılımları

Madde	Hiç		Seyrek		Bazen		Sıklıkla		Çok sık	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Arkadaşıma e-mail göndermek için	186	44,0	105	24,8	89	21,0	34	8,0	9	2,1
Aileme e-mail göndermek için	324	76,6	53	12,5	39	9,2	7	1,7	0	0,0
Genel konularda bilgi edinmek için	63	14,9	66	15,6	143	33,8	91	21,5	60	14,2
Çalışmalar için e-mail göndermek	274	64,8	57	13,5	49	11,6	31	7,3	12	2,8
Çalışmalarla ilgili genel bilgi edinmek	118	27,9	57	13,5	129	30,5	66	15,6	53	12,5
İnternette alışveriş yapmak için	356	84,2	23	5,4	21	5,0	11	2,6	12	2,8
Bilgisayar programlarını internette indirmek için	207	48,9	60	14,2	75	17,7	28	6,6	53	12,5
İnternet üzerinden gazete ve dergi okumak için	179	42,3	81	19,1	84	19,9	27	6,4	52	12,3
İnternet ortamında yapılan tartışmalara katılmak için	295	69,7	53	12,5	36	8,5	21	5,0	18	4,3
İnternet üzerinden oyun oynamak için	159	37,6	95	22,5	85	20,1	36	8,5	48	11,3
Chat'leşmek (sohbet etmek) için	197	46,6	52	12,3	75	17,7	43	10,2	56	13,2

Çalışmaya katılan lise son sınıf öğrencilerinin internet kullanma sıklıklarının her bir madde için ayrı ayrı incelenmesinden; “Aileme e-mail göndermek için”, “Çalışmalar için e-mail göndermek”, “İnternette alışveriş yapmak için” ve “İnternet ortamında yapılan tartışmalara katılmak için” “İnternette alış-veriş yapmak için” maddelerine verilen cevaplardan öğrencilerin interneti bu amaçlara yönelik kullanmadıkları belirlenmiştir.

Tablo 13: Öğrencilerin internet'e yönelik tutumlarına göre frekans ve yüzde dağılımları

Madde	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Emin değilim		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İnternet konusunda bilmem gerekenleri çoğunlukla kendi başıma öğrenirim	40	9,5	58	13,7	95	22,5	120	28,4	110	26,0
Aptal gözükmemek için internet kullanmakta tereddüt ederim	27	6,4	30	7,1	47	11,1	75	17,7	244	57,7
İnternet hayal gücümü artırarak yardımcı işler yapmama yardımcı olur	45	10,6	67	15,8	98	23,2	123	29,1	90	21,3
İnternet kullanmak için tecrübeli birinin yardımına ihtiyaç duyarım	58	13,7	88	20,8	85	20,1	112	26,5	80	18,9
İnternet kullanmak için fırsat bulsam da zarar vermekten korkarım	42	9,9	57	13,5	100	23,6	100	23,6	124	29,3
İnternet toplum yapısını daha da geliştirir	62	14,7	63	14,9	92	21,7	115	27,2	91	21,5
İnternet rahatsızlık hissetmeme neden olur	72	17,0	109	25,8	114	27,0	77	18,2	51	12,1
İnternet ufkumu geliştirir	51	12,1	68	16,1	96	22,7	131	31,0	77	18,2
İnterneti nasıl kullanacağım konusunda başka birilerine ihtiyaç duymam	67	15,8	93	22,0	95	22,5	84	19,9	84	19,9
İnternet kullanırken sıkılırım	48	11,3	61	14,4	93	22,0	122	28,8	99	23,4
İnternet insan hayatına büyük katkıda bulunur	38	9,0	66	15,6	93	22,0	119	28,1	107	25,3
İnterneti başkalarının yardımı olmadan kullanabilirim	55	13,0	60	14,2	81	19,1	144	34,0	83	19,6
İnterneti kullanırken ne yaptığım konusunda emin değilim	34	8,0	30	7,1	88	20,8	166	39,2	105	24,8
İnternet ihtiyaç duyduğum uygun bilgiyi elde etmemde bana yardımcı olur	58	13,7	34	8,0	52	12,3	120	28,4	159	37,6
İnternet konusunda bir problemle karşılaşırsam bir yol bulup çözebilirim	41	9,7	41	9,7	138	32,6	115	27,2	88	20,8

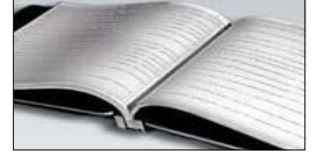
Lise son sınıf öğrencilerin internete yönelik tutumlarının olumlu olmadığı ve tutum puanlarının aritmetik ortalamasının 3,40 yani “Emin Değilim” düzeyinde olduğu görülmektedir.

4. TARTIŞMA

İnternet'in günümüz eğitiminde kullanılmaya başlanmasıyla birlikte öğrenim gören öğrencilerin internete bakış açılarının zamanla değişeceği umulmaktadır. Bu Çalışma kapsamında yer alan lise son sınıf öğrencilerinin % 80'ine yakınının seyrek de olsa internetle tanıştıkları belirlenmiştir. Dünyada internet kullanımı artarak çoğalmaktadır. 2005 yılında 20. sırada olan Türkiye, 2006 yılında 16 milyon internet kullanıcısı ile 16. sırada yer almıştır. ABD % 69,9 oran ile ilk sırada, ikinci sırada % 69,4 oran ile Çin ve üçüncü sırada % 67,2 oran ile Japonya bulunmaktadır (Usta ve Ark., 2007). Bilgisayar ve internet kullanımı konusunda Türkiye İstatistik Kurumunun yaptığı araştırmaya göre, ülkemizdeki nüfusun sadece % 22,94'ü bilgisayar ve %17,55'i internet kullanmaktadır. Bununla birlikte, OECD ülkelerinde internet kullanım oranı ise yüzde 38, Avrupa Birliğinin 15 ülkesinde yüzde 42 oranındadır. Bu rakamlara göre Türkiye, bilgisayar ve internet kullanımı konusunda, hem OECD'nin hem de Avrupa Birliğinin çok gerisindedir (Mahiroğlu ve Korkmaz, 2007). Bu öğrencilerin interneti daha çok; genel konularda bilgi edinmek, yaptıkları çalışmalar için bilgi toplamak, oyun oynamak ve sohbet gibi amaçlar için kullandıkları görülmektedir.

İnternetin güncel yaşamı kolaylaştırmak için kullanıldığı günümüzde öğrencilerin % 26,35'i interneti hiç kullanmadıkları, geri kalan kısmının da internet kullanımlarının çok düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda teknoloji kullanım ve terlilik düzeyleri ile bilgisayar ve internet bağlantısına sahip olma durumları arasında anlamlı farklılığın olduğu ifade edilmektedir (Çetinkaya, 2008; Kılıç ve Yıldırım, 2008). Daha geniş bir alanda büyük bir örneklem üzerinde yapılacak çalışmalarla bunun nedenlerinin araştırılarak ortaya konulması elde edilecek sonuçlar ışığında eksikliklerin giderilerek okullarda iyi bir teknolojik alt yapının sağlanması öğrencilerin interneti ihtiyaçları doğrultusunda kullanmalarını sağlayabilir.

Yapılan bu çalışmada lise öğrencileri öğrenim gördükleri alanlara göre gruplandırılmıştır. Yapılan gruplama sonucunda öğrencilerin % 43,74'ünün Matematik-Fen alanında, % 56,26'sının ise Türkçe-Matematik alanında öğrenim gördükleri belirlenmiştir. Öğrencilerin öğrenimlerine devam ettiği alanlara göre internet tutum puanları, Türkçe-Matematik alanlarındaki öğrenciler için $\bar{X} = 3,40$, Matematik-Fen alanlarındaki öğrenciler için $\bar{X} = 3,38$ olarak belirlenmiştir. Her iki alandaki öğrencilerin tutum puanları birbirine oldukça yakındır. Bu sonuçtan hareketle öğrencilerin devam ettikleri alanların internet tutumları üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

Palesh, ve Ark., (2004) tarafından yapılan çalışmada, Rusya'daki üniversite öğrencilerinin % 40'ının interneti hiç kullanmadığı, yaklaşık beşte birinin (% 21,7) yılda birkaç kez, % 16,2'sinin ise haftada birkaç kez kullandığını tespit etmişlerdir. Bununla birlikte, Avrupa nüfusunun internet kullanım oranı % 43,44 ve Kuzey Amerika nüfusunun internet kullanım oranı % 81,59'dır (Bozan, 2013). Elde edilen veriler göz önüne alındığında, örneklemimizin internet kullanma düzeyinin Rusya'daki üniversite öğrencilerinin internet kullanma düzeylerinden daha iyi olduğunu, ancak Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa ülkelerindeki öğrencilerin kullanma düzeylerine göre ise çok düşük düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

Bu çalışmadan elde edilen verilerin analizinden, ikamet edilen yerde internet bağlantısının bulunmasının internete yönelik tutum üzerinde etkili olmadığı, evinde internet bağlantısı olan öğrencilerin tutum puanlarıyla evinde internet bağlantısı olmayan öğrencilerin tutum puanlarının birbirine yakın olduğu ve aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlar Vekiri (2010), öğrencilerin bilgi iletişim teknolojilerinin evlerinde kullanıma açık olmasıyla, evlerinde internet bağlantısı olmayanlar arasında hiç bir ilişki olmaması yönündeki bulgusuyla paralellik gösterse de, Usta ve Ark., (2007)

tarafından Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesinde yapılan bir çalışmada internete evden bağlanan öğrencilerin internet kullanımına ilişkin tutumlarının, internet'e okuldan ve internet kafeden bağlanan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edildi. Çalışmamızda evinde internet bağlantısı olan öğrencilerin tutum puanları ortalaması 3,43 olarak belirlenirken evinde internet bağlantısı olmayan öğrencilerin tutum puanları ortalaması 3,38 olarak belirlendi. Elde edilen tutum puanlarının ortalaması dikkate alındığında çalışmamızda elde edilen sonuçlarla Usta ve Ark., (2007) sonuçları arasında benzerlik bulunmaktadır. Bununla birlikte, her ne kadar evinde internet bağlantısı olan öğrencilerin tutum puanları evinde internet bağlantısı olmayan öğrencilerden yüksek ise de bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0,05$). İşman ve Gürgen (2008) tarafından özel okullarda öğrenim gören ilköğretim öğrencilerinin internete yönelik tutum ve görüşleri ile ilgili olarak yapılan araştırmada ulaşılan sonuçlarla çalışmamızda ulaşılan sonuçların örtüştüğü görülmektedir.

Çalışma verilerinden ulaşılan bulgular erkek öğrencilerin interneti kullanma sıklığı puan ortalaması 2,21 kız öğrencilerin interneti kullanma sıklığı puan ortalamasının ise 1,92 olduğunu göstermiştir. Evinde internet bağlantısı olmayanların internete daha çok okul ve internet kafelerde bağlandıklarını, okul dışında interneti kullanmada erkek öğrencilerin kızlara göre daha avantajlı olduğunu ifade etmek mümkündür. Bu durumun oluşmasında geleneksel faktörlerin rolü olduğunu, ailelerin kız çocuklarına internet kafe gibi mekanlara gitmelerine sıcak bakmamalarının etkili olduğu düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan lise son sınıf öğrencilerinin internet'e yönelik tutum puanlarının ortalaması cinsiyet temelinde incelendiğinde, erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin tutum puanları ortalamasının neredeyse aynı olduğu görülmüştür. Bu sonuç, cinsiyet faktörünün internete yönelik tutumda farklılık oluşturmadığını

göstermektedir. Bununla birlikte elde edilen bulgular hem kızların hem de erkeklerin interneti “Seyrek” düzeyde kullandıklarını göstermiştir. Uzunboylu (2004) tarafından yapılan bir çalışmada internet ve iletişim araçlarını erkek öğrencilerin daha sık kullandığının tespit edilmesi bu konuda ortak bir yargının oluşmadığını göstermektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının interneti oyun oynamak için kullandıkları görüldü. Bu tespit, yapılan diğer çalışmalarda elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir (Tsai, 2006; Vekiri, 2010).

Öğrencilerin interneti ne amaçla kullandığının belirlenmesine yönelik verilen kullanım sıklıkları anketine verdikleri cevaplardan; % 76,6’sının ailelerine hiç e-mail yollamadığı kalan kısmının ise seyrek veya bazen mail gönderdiği belirlenmiştir. Yine arkadaşlarına hiç mail göndermeyenlerin oranı % 44, yapılan çalışmalara ilişkin hiç mail göndermeyenler % 64,8, internet üzerinden dergi veya gazeteyi hiç okumayanların oranı % 42,3, internet ortamında yapılan tartışmalara mesajla hiç katılmayanların oranı % 69,7, internet üzerinden ailelerinin yardımıyla hiç alışveriş yapmayanların oranı ise % 84,2 olduğu görüldü. Elde edilen verilere göre öğrencilerin internetin genel kullanımına ilişkin konularda bile bile çok düşük kaldığını göstermektedir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada, Diyarbakır il merkezindeki liselerde öğrenimlerine devam eden 423 lise son sınıf öğrencisinin internet kullanma durumları ile internete yönelik tutumlarının hangi düzeyde olduğu, demografik özelliklerin internet kullanma durumu ve internete yönelik tutum üzerinde etkisinin ne düzeyde olduğu sorularına cevap arandı.

Veri toplama aracından ulaşılan bulgular; öğrencilerin lise son sınıf seviyesinde olmalarına rağmen interneti gerçek amaçları doğrultusunda

kullanmadıklarını gösterdi. Okullarda yeterli sayıda bilgisayar bulunmaması, her okulda internet bağlantısı bulunan bilgisayar laboratuvarlarının işler hale getirilmemesi öğrencilerin internet kullanma sıklıklarını ve internete yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkileyen nedenler olarak değerlendirilmektedir. Bu olumsuzluklara rağmen katılımcı öğrencilerin % 70’den fazlası internette hızlı bilgi alış verişi yapılabileceğini düşünmektedir. Ersoy ve Türkan (2009) internet algısı üzerine yaptıkları çalışmalarında öğrencilerin interneti ödev ve araştırma için “iyi” düzeyde kullandıklarını belirlemişlerdir. Elde edilen verilere göre, öğrencilerin ileriki yaşamlarında internet kullanma konusundaki becerilerini ve internete yönelik tutumlarını yükselteceklerini göstermektedir. Örnekleme yer alan kız öğrenciler erkek öğrencilere göre internete daha az kullandıkları görülmüştür. Buna karşın, kız öğrencilerin internete yönelik tutumları ile erkek öğrencilerin internete yönelik tutumları birbirine oldukça yakın değerlerde ve orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar Kurt ve Ark., (2008) Türkiye’de öğrenciler için ulusal eğitim teknolojisi standartları ve öğrencilerin bu konudaki becerilerinin değerlendirilmesi üzerine yaptıkları çalışmayla benzerlik göstermektedir.

Bu çalışmanın üzerinde yürütüldüğü öğrencilerin % 84’ünün bir yılı aşan süredir internet kullanıcısı olduğu görüldü. Katılımcı öğrencilerin yaş dağılımları dikkate alındığında, internet kullanım yaşının giderek daha da küçüldüğü ve internet kullanımının giderek yaygınlaştığı görülmektedir. Tüm bu olumlu yönlerine rağmen internet’in her konuya açık bilgi kaynağına sahip olmasından dolayı zararlı yönlerinin de bulunabileceği göz ardı edilmemelidir. Çalışmaya katılan öğrencilerin % 50’sinin interneti oyun oynamak için kullandıklarını, % 57’sinin ise internet üzerinden gazeteleri ya hiç ya da seyrek takip ettikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte, öğrencilerin internet üzerinden yapılan (forum

siteleri yardımıyla) ve kendileri için yararlı olabilecek tartışma ve görüşmeler için internetin kullanılmadığı görülmüştür.

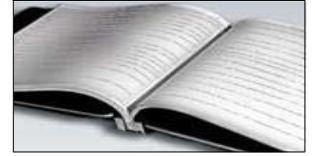
Bu çalışmayla, öğrencilerin internet ve bilgisayar konusunda yeterli düzeyde eğitim görmedikleri ve içselleştirilemeyen yarım yamalak bilgilerle bilgisayar ve interneti kullanmaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Bu nedenle, internet ve bilgisayar konusunda yapılacak ciddi eğitimler geleceğimiz olan bu gençlerin iyi eğitilmelerine yardımcı olacaktır. Bu konuda okullarda yapılan eğitimlerin artırılması ve alanında uzman öğretmenler tarafından eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesi, öğrencilerin hem bilgisayar ve internet kullanma becerilerinin artmasına hem de internet kullanmaya yönelik tutumlarına olumlu katkı sağlayacaktır.

Referanslar

- Ajzen, I. & Fishbein, M. (1977). Attitude-behavior relations: a theoretical analysis and review of empirical research, *Psychological Bulletin*, 84, 888–918.
- Ajzen, I. & Fishbein, M. (1980). Understanding attitudes and predicting social behavior. Englewoods Cliffs, NJ: Prentice-Hall. Al-Khalidi, M. A., & Al
- Anderson, A. A. (1996). Predictors of computer anxiety and performance in information systems, *Computers in Human Behavior*, 12(1), 61–77.
- Baştürk, R. ve Işıkoğlu, N. (2007). İlk öğretim öğretmenlerinin bilgisayar programları ve interneti eğitimde kullanma yeterlilikleri ve amaçları, 6. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Bozan, Y. (2013). E-commerce Consultant, Digital Marketing, Business Development, SEO, SEM, SMM and All Marketing Strategies, İndirme Tarihi:01/10/2013 <http://www.yilmazbozan.com/kategoriler/author/yilmaz-bozan>
- Çavuş H., Temur A. & Kara K., (2007). Fen bilgisi sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği öğrencilerinin bilgisayar dersine yönelik tutumları, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Cilt 8, Sayı 1, 115-122.
- Çetinkaya, Y. (2008). Information and Communication Technology Education İn Primary Schools: Students' Competencies, Attitudes and Needs. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ersoy, A., & Türkkın, B. (2009). İlköğretim öğrencilerinin resimlerinde internet algısı. *İlköğretim Online*, 8(1), 57-73.

- Greenhow, C., & Robelia, B. (2009). Informal learning and identity formation in online social networks. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 119-140.
- İşman A. ve Gürgün S. (2008). Özel Okullarda Öğrenim Gören İlköğretim Öğrencilerinin İnternete Yönelik Tutum Ve Düşünceleri (Acarkent Doğa Koleji Örneği). IETC, 2008/29.doc
- Jabri, I. M. (1998). The relationship of attitudes to computer utilization: new evidence from a developing nation, *Computers in Human Behavior*, 14(1), 23-42.
- Keşan, C. & Kaya, D. (2007). Bilgisayar destekli matematik dersi öğretimine sınıf öğretmenliği öğrencilerinin bakış açıları, *Üniversite ve Toplum*, 7(1).
- Kılıç, E., & Yıldırım, Z. (2008). Understanding Net Generation: Students' Profiles on Using Information and Communication Technologies and Their Preferences of Playing Games. In The European Conference on Educational Research (ECER 2008), From Teaching to Learning.
- Kurt, A. A., Coklar, A. N., Kilicer, K., & Yildirim, Y. (2008). Evaluation of the skills of K-12 students regarding the national educational technology standards for students (NETS* S) in Turkey, *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 7(3), 9-15.
- Lazakidou, G. & Retails, S. (2010). Using Computer Supported Collaborative Learning Strategies For Helping Students Acquire Self-Regulated Problem-Solving Skills İn Mathematics, *Computers & Education*, (54), 1, 3-13
- Liaw, S. S. (2002). An Internet survey for perceptions of computers and the World Wide Web: relationship, prediction, and difference, *Computers in Human Behavior*, 18(1), 17-35.
- Liaw, S. S., Huang, H. M., & Chen, G. D. (2007). Surveying instructor and learner attitudes toward e-learning, *Computers & Education*, 49(4), 1066-1080.
- Luan W. S., Fung N. S., Nawawi M., & Hong T. S., (2005), Experienced and inexperienced Internet users among pre-service teacher: Their use and attitudes toward the Internet, *Educational Technology & Society*, 8(1), 90-103.
- Maddox, C. D., Johnson, D. L., & Willis, J. (1997). Educational Computing: Learning with Tomorrow's technologies (2nd ed.), Boston.
- Numanoğlu, G. ve Bayır, Ş. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet kullanımları, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 295-323
- Şerefhanoglu H., Nabikoğlu C. & Gür H. (2008). An investigation on computer attitudes of elementary school students: Balıkesir sample, *Elementary Educations Online*, 7(3), 785-799.

- Tsai, C.-C. (2006). What is the Internet? Taiwanese high school students' perceptions, *Cyber Psychology & Behavior*, 9(6), 767–771.
- Özdemir, S.M.; Usta, E. ve Kafkas, A. (2007). ilköğretim Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin internet Kullanım Amaçları Üzerine Bir Araştırma. VII. Uluslar arası Eğitim Teknolojileri Konferansı. Yakın Doğu Üniversitesi, 3-5 Mayıs, Lefkoşe.
- Palesh, O., Saltzman, K., & Koopman, C. (2004). Internet use and attitudes towards illicit internet use behavior in a sample of Russian college students, *Cyberpsychology & Behavior*, 7(5), 553-558.
- Provenzo, E. F., Brett, A., & MacCloskey, G. N. (1999). Computers, curriculum, and cultural change: An introduction for teachers. Routledge.
- Usta E., Bozdan A. E. & Yıldırım K. (2007). Sınıf öğretmeni adaylarının internet kullanımına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Cilt 8, Sayı 1, 209-222.
- Uzunboylu, H (2004). Öğretmen Adaylarının İnternet-İletişim Araçlarını Kullanma Durumu, Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Bildiriler Kitabı (2), 891 – 895
- Vekiri, I. (2010). Socioeconomic differences in elementary students' ICT beliefs and out-of-school experiences, *Computers & Education*, 54(4), 941-950.
- Yalın, H. İ. (2004). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Yalman, M. (2013). Üniversite Öğrencilerinin World Wide Web (Www) Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi: Dicle Üniversitesi Örneği, *International Journal of Social Science*, 6(6), 1177-1193. Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1721>
- Yalman, M., Gönen, S. & Başaran, B. (2013). Examining teachers' internet use and attitudes in terms of certain variables, *International Journal of Social Science*, 6(7), 1217-1231. Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1722>
- Yalman, M., & Kutluca, T. (2013). Öğretmen Adaylarının Öğrenme ve Öğretme Sürecinde PowerPoint Kullanımlarına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 1(2).